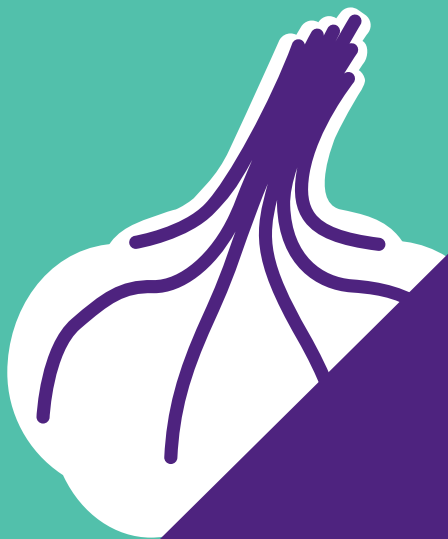

ЧЕСНО. Фільтруй суд!

**Підсумки
2 років**

НАЙВАЖЛИВІША РЕФОРМА КРАЇНИ

Тарас Шевченко,
директор Центру
демократії та верховенства
права, співзасновник Руху
ЧЕСНО, ініціатор кампанії
ЧЕСНО. Фільтруй суд!

Про старт ініціативи ЧЕСНО. Фільтруй суд!

Ви тримаєте у руках звіт за перші два роки роботи кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд! Це історія громадської кампанії, яка розпочалася у червні 2016 року та розгортається на фоні судової реформи.

ЯК ПОВЕРНУТИ ДОВІРУ ДО СУДУ ТА ПОБУДУВАТИ СУДОВУ СИСТЕМУ, ЯКА ПРАЦЮВАТИМЕ ЧЕСНО І ПРОФЕСІЙНО?

Це питання стало актуальним після Євромайдану. Такого рівня недовіри, як до суддів, у українців не було до жодного іншого органу влади — ані до парламенту, ані до міліції.

На початку червня 2016 р. Верховна Рада України дала старт реформі, ухваливши новий закон про судоустрій та статус суддів і зміни до Конституції у частині правосуддя, а вже за тиждень Центр демократії та верховенства права в рамках Руху ЧЕСНО запустив кампанію ЧЕСНО. Фільтруй суд!, спрямовану на оновлення та очищення судової системи, а також утвердження справедливого правосуддя в Україні. Запускаючи кампанію, ми опиралися на попередній наш досвід у Русі ЧЕСНО, який займався моніторингом депутатів та кандидатів у депутати. Тоді в 2011 році ми поставили собі за мету контролювати усіх депутатів за шістьма критеріями. У результаті, наприклад, вдалося подолати масове кнопкодавство у Верховній Раді України. У 2016 р. наш Центр демократії та верховенства права розширив досвід ЧЕСНО на нову сферу — судову, а критерії оцінки добросовісності депутатів лягли в основу методології оцінки суддів. Презентуючи кампанію ЧЕСНО. Фільтруй суд!, ми поставили собі за мету сформувати базу профайлів про усіх чинних суддів України.

Про конкурс у новий Верховний Суд

Уже у перший рік кампанії у судовій системі відбулась безпрецедентна подія — був оголошений конкурс на посади суддів нового Верховного Суду, участь у якому вперше могли взяти адвокати та науковці без досвіду роботи суддями. Аби таких кандидатів було якомога більше і нова найвища судова інстанція могла якісно оновитись, ЧЕСНО. Фільтруй суд! провів інформаційно-агітаційну кампанію з закликem до людей не з системи брати участь у конкурсі.

Протягом майже року, починаючи з осені 2016 р., ми провели низку адвокаційних заходів. Ми також узяли участь у формуванні Громадської ради добросовісності,

яка об'єднала громадські організації і мала можливість впливати на вибір переможців конкурсу. Спільно із партнерами вдалось домогтися публікації досьє кандидатів, участі членів Громадської ради доброчесності у співбесідах із кандидатами, а також онлайн-трансляції цих співбесід. Разом з тим ми регулярно наголошували на неприпустимості призначення на посади суддів Верховного Суду недоброчесних кандидатів, проводячи прес-конференції, акції, готуючи аналітичні матеріали тощо.

Про Базу профайлів суддів

Наша мета — очищення суддівських лав від недоброчесних суддів. Своєрідною мембраною для такої фільтрації стала наша База профайлів суддів. Досвід показав, що це практичний інструмент для журналістів, для адвокатів та їхніх клієнтів, а також для самих суддів.

Зараз у Базі профайлів понад 1500 суддів. Це всі судді нового Верховного Суду, судді міста Києва та області, а також усіх загальних апеляційних судів. Протягом наступних років до бази потрапить кожен суддя України, а це ще близько 4 тис. посадовців.

Про роботу в регіонах

Кампанія ЧЕСНО. Фільтруй суд! представлена по всій Україні та має регіональних координаторів у 23-ох областях. Вони моніторять роботу судової системи на місцях. Так, нашими регіональними представниками був проведений моніторинг реалізації права на фото- та відеофіксацію судових засідань, а також моніторинг доступу до публічної інформації в судах. Окрім цього, кампанія ЧЕСНО. Фільтруй суд! регулярно проводить у регіонах практичні заняття. За два роки нами було організовано 46 тренінгів. Їхніми учасниками стали понад 1000 активістів, які дізнались про хід судової реформи і те, як вони самі можуть вплинути на очищення судової системи.

Про майбутнє ЧЕСНО. Фільтруй суд!

МОЖЛИВО, СУДОВА РЕФОРМА Є НАЙВАЖЛИВІШОЮ РЕФОРМОЮ В КРАЇНІ, ЯКА НАБЛИЗИТЬ ПОЯВУ ПРАВОВОЇ УСПІШНОЇ УКРАЇНИ.

Попереду у ЧЕСНО. Фільтруй суд! перевірка кандидатів, які подаватимуть себе на конкурс до Вищого антикорупційного суду. Ми продовжимо контролювати конкурси на посади суддів, стежити, чи доброчесний той або інший суддя, а також сприяти очищенню системи від недоброчесних.

ВІЗІЯ

ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД! — ЦЕ ДОВГОСТРОКОВА КАМΠΑНІЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ, СПРЯМОВАНА НА АКТИВІЗАЦІЮ СУСПІЛЬСТВА ЗАДЛЯ ОЧИЩЕННЯ СУДДІВСЬКИХ ЛАВ ВІД НЕДОБРОЧЕСНИХ СУДДІВ ТА УТВЕРДЖЕННЯ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ В УКРАЇНІ

МОНІТОРИНГ КОНКУРСУ В НОВИЙ ВЕРХОВНИЙ СУД «ВІД А ДО Я»

Олеся Холопік,
координатор кампанії
ЧЕСНО. Фільтруй суд!

“

Ми моніторили увесь перебіг конкурсу до Верховного Суду «від А до Я» — з моменту, коли Вища кваліфікаційна комісія суддів України (ВККС) оголосила конкурс, — до моменту, коли Президент підписав Указ про призначення суддів. Перше, що ми зробили, — проаналізували всіх кандидатів до Верховного Суду. Тоді 653 кандидати претендували на посади суддів у цій найвищій судовій інстанції. Про кожного з них наші аналітики створили довідки, які використовували Громадська рада доброчесності, Вища кваліфікаційна комісія суддів, журналісти та самі громадяни, які цікавились конкурсом. Із часом ці довідки стали основою для профайлів про суддів Верховного Суду.

Показовим став випадок із публікацією досьє кандидатів. Вища кваліфікаційна комісія судів мала у своєму розпорядженні досьє по 200–300 сторінок про кожного з кандидатів. Комісія не оприлюднювала їх, хоча за законом мала це зробити. Поясненням була відсутність можливості та ресурсів для створення електронної системи. Втім, внаслідок наполегливих вимог громадськості ВККС оприлюднила просто відскановані досьє на своєму сайті.

**ПО-ПЕРШЕ, МИ ДОБИЛИСЯ ТОГО, ЩОБ ЧЛЕНИ
ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ ДОБРОЧЕСНОСТІ МАЛИ
ПРАВО БРАТИ УЧАСТЬ У СПІВБЕСІДАХ
ІЗ КАНДИДАТАМИ ТА СТАВИТИ ЇМ ПИТАННЯ.**

Співбесіда — це був ключовий момент, коли недоброчесного кандидата могли вивести на чисту воду, наприклад, незручними питаннями про статки.

**ПО-ДРУГЕ, МИ ДОБИЛИСЬ ВІД ВККС
ОНЛАЙН-ТРАНСЛЯЦІЇ СПІВБЕСІД В YOUTUBE.**

Волонтери разом з аналітиками ЧЕСНО. Фільтруй суд! переглянули всі 381 співбесіду з кандидатами. Наприклад, на одну зі співбесід з одіозним кандидатом ми запросили і журналістів, і представників міжнародних організацій, які також були залучені до процесу створення нового Верховного Суду.

”

“

СПІВБЕСІДА — ЦЕ БУВ
КЛЮЧОВИЙ МОМЕНТ,
КОЛИ НЕДОБРОЧЕСНОГО
КАНДИДАТА МОГЛИ
ВИВЕСТИ НА ЧИСТУ ВОДУ

Кандидат у судді нового Верховного Суду прийшов на співбесіду до 4-ох членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Завдяки адвокації громадськості, зокрема кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!, члени Громадської ради доброчесності були введені до складу учасників співбесіди (представник ГРД на фото по центру), а онлайн-трансляції співбесід почали вестися через інтернет.

АКЦІЇ ПРЯМОЇ ДІЇ

Лілія Дроздик,
керівник комунікаційного
напрямку ЧЕСНО. Фільтруй
суд!

“

Сім гріхів кандидатів у Верховний Суд

ОДНІЄЮ З НАШИХ ЦІЛЕЙ БУЛО ПРИВЕРНУТИ УВАГУ СУСПІЛЬСТВА ТА НЕ ДОЗВОЛИТИ ПОТРАПИТИ ДО ВЕРХОВНОГО СУДУ НАЙБІЛЬШ ОДІОЗНИМ КАНДИДАТАМ.

Під час прес-конференції «Сім гріхів кандидатів у Верховний Суд» ми презентували першу критичну інформацію про кандидатів на самому старті конкурсу. Коли не було ще опублікованих досьє, не були сформовані висновки Громадської ради доброчесності, акція «7 гріхів» показувала ключові проблеми системи, адже більшість кандидатів із нашого списку недоброчесних була чинними суддями.

У процесі конкурсу до Верховного Суду ми діяли спільно з низкою громадських організацій, аби продемонструвати владі, що це дійсно важливо для громадянського суспільства. Спільні акції, брифінги, заяви ми реалізовували разом із судовою групою Реанімаційного Пакету Реформ, Центром протидії корупції, Автомайданом, Фундацією DEJURE. Завдяки спільним діям та злагодженій односпрямованій комунікації нам вдалося досягти позитивних зрушень у напрямку забезпечення прозорості конкурсу, а разом із тим добитися непризначення низки недоброчесних кандидатів.

Навіть коли Вища рада правосуддя вже рекомендувала Президенту призначити суддів Верховного Суду, серед яких було 30 недоброчесних, ми не здалися й продовжили наголошувати на їхньому непризначенні. Так, аби показати Президенту ризик призначення суддями нової найвищої судової інстанції недоброчесних суддів, ми разом з іншими активістами взяли участь у акції «Марш НеЧесті».

ПОЗИТИВОМ Є ТЕ, ЩО ЗА ПІДСУМКАМИ ПЕРШОГО ЕТАПУ КОНКУРСУ ДО ВЕРХОВНОГО СУДУ БУЛО ОБРАНО 115 СУДДІВ І МАЙЖЕ ЧВЕРТЬ З НИХ — ЛЮДИ З ПОЗАСУДДІВСЬКОЇ СИСТЕМИ — АДВОКАТИ ТА ЮРИСТИ-НАУКОВЦІ, ЯКІ, МИ СПОДІВАЄМОСЯ, ПОСТУПОВО БУДУТЬ ЗМІНЮВАТИ СИСТЕМУ. ПРИЙШЛО У ВЕРХОВНИЙ СУД ЧИМАЛО Й СУДДІВ НИЖЧИХ ІНСТАНЦІЙ ІЗ РЕГІОНІВ.

”

ЧОРНИЙ ЧАСНИК

«Чорний часник» — антивідзнака, яку отримує суддя, якщо команда аналітиків ЧЕСНО. Фільтруй суд! зафіксувала порушення щонайменше одного з п'яти критеріїв доброчесності.

5 критеріїв доброчесності суддів від ЧЕСНО. Фільтруй суд!:

- 1 непричетність до корупції або кримінальних правопорушень;
- 2 непричетність до ухвалення сумнівних рішень;
- 3 відповідність стилю життя задекларованим доходам та прозорість статків;
- 4 непричетність до порушення прав людини;
- 5 дотримання норм професійної етики.

Акція «Чорний список кандидатів» до З'їзду суддів, на якому дообирали суддів до Вищої ради правосуддя, яка в свою чергу рекомендує Президенту призначити суддів Верховного Суду. 14 березня 2017 р.

Тарас Шевченко під час акції «Темні конячки» біля Міжнародного центру культури і мистецтв, де проходив З'їзд суддів. Мета акції — запобігти обранню недоброчесних кандидатів до Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів. 5 березня 2018 р.

Першими, чиї профайли були викладені у відкритий доступ, стали всі 369 суддів міста Києва. На жаль, 53% київських суддів були визнані недоброчесними, тобто такими, які порушили один чи більше критеріїв доброчесності, яких загалом 5, та отримали антивідзнаку — «Чорний часник».

Лілія Дроздик презентує Базу профайлів суддів на прес-конференції в Українському кризовому медіа-центрі. 26 жовтня 2017 р.

Понад 100 інфографік було створено та оприлюднено кампанією для інформування суспільства про хід Судової реформи.

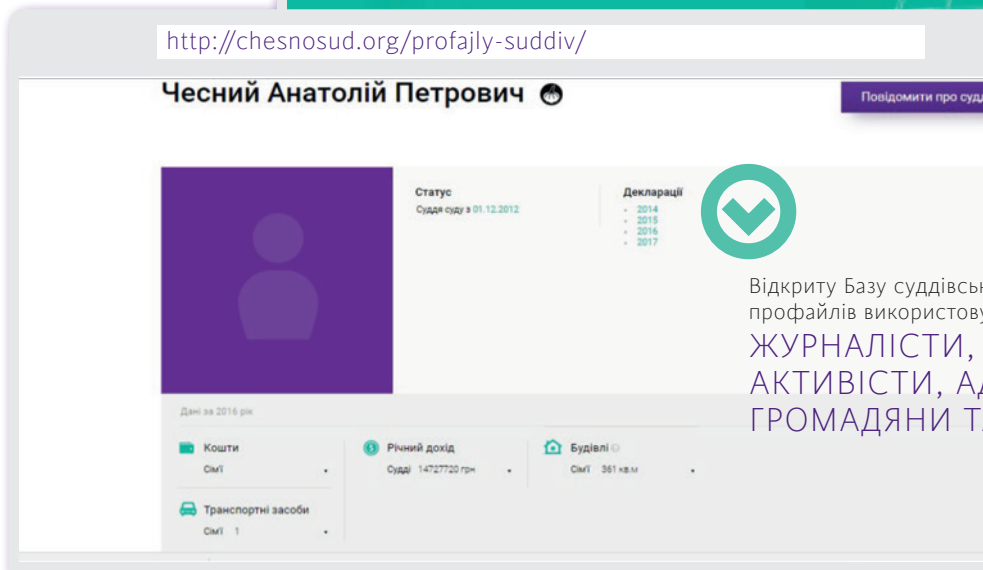
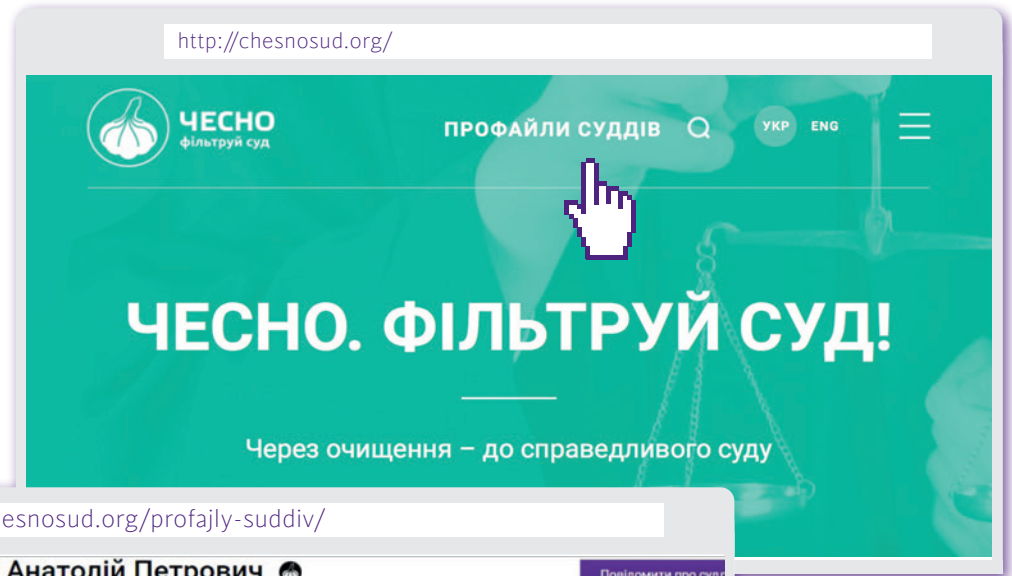
З'їзд регіональних координаторів кампанії ЧЕСНО. Фільтуй суд!
2-3 червня 2018 р.

ІНСТРУМЕНТ #1

БАЗА ПРОФАЙЛІВ СУДДІВ — ВІДКРИТА ТА ДІЄВА

6500

ПОНАД 6500
УНІКАЛЬНИХ
ВІДВІДУВАЧІВ
БАЗИ ЩОМІСЯЦЯ

Відкриту Базу суддівських
профайлів використовують
ЖУРНАЛІСТИ, ГРОМАДСЬКІ
АКТИВІСТИ, АДВОКАТИ,
ГРОМАДЯНИ ТА САМІ СУДДІ.

1000

ПОНАД 1000 ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАПИТІВ НАПИСАЛИ КООРДИНАТОРИ ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД!

до судів для збору інформації для Бази профайлів суддів

<http://chesnosud.org/profajly-suddiv/>

Біографічна довідка   Добропочинність   Додаткова інформація

Суддівська кар'єра:
2007-2008 – суддя Одеського окружного адміністративного суду;
2008 – 2012 – суддя Печерського районного суду м. Києва;
2012-т.ч. – суддя Окружного адміністративного суду м. Києва (у 2012 році обраний на посаду судді безстроково)

Заявки:
Згідно декларації родинних зв'язків судді за 2013-2016 роки:
1. Чесна Антоніна Павлівна (дружина) – з вересня 2011 року по теперішній час займає посаду судді Печерського районного суду м. Києва.
2. Чесний Павло Петрович (брат) – до 2016 року працював в органі МВС в Одеській області.
3. Чеснісник Василь Павлович (брат дружини) – з 2015 року по теперішній час займає посаду прокурора Шевченківської районної прокуратури в м. Києві.

Офіційні документи відносно судді:
Декларація відносно зв'язків судді за 2012 – 2016 роки
Декларація добропочинності
Висновок громадської ради добропочинності
Рішення Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя "Про відмову у припиненні судді окружного адміністративного суду міста Києва Чесного А.П. до дисциплінарної відповідальності"

Завантажити профайл

1500

На літо 2018 р.
БАЗА МІСТИЛА
БЛИЗЬКО
ПІВТОРИ ТИСЯЧІ
СУДДІВ
та охоплювала
всіх суддів апеляційних
судів України

<http://chesnosud.org/profajly-suddiv/>

Ухвалення сумнівних рішень

- 9 грудня 2013 суддя Чесний прийняв постанову, якою зобов'язав представників МВС, МНС та КМДА звільнити Майдан Незалежності та центральні вулиці Києва від протестувальників. Згідно із інформацією видання "Наша держава", після цього в ніч з 10 на 11 грудня відбулася невдала спроба розігнати Майдан. За інформацією та спогадами учасників Майдану у ніч 11 грудня працівники Беркуту активно застосовували фізичну силу, спеціальні засоби до протестувальників, знищували барикади, намагалися повністю силою розігнати мирний мітинг. У результаті багатьох мітингувальників було закладено тілесні ушкодження різної тяжкості. Тоді вперше після телевізійно-поліцейської навали у 1940 році Михайлівської зоопаркової біли у двобою вчинили для того, щоб охороняти якомога більше киян для відстоювання права на мирне зібрання. Окрім того, за повідомленнями США центральні станції метро були закриті без жодної причини для ускладнення можливості збиратися на Майдан Незалежності. Як вбачається із рішення дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя, суддя Чесний при ухваленні зазначеної постанови допустив істотне порушення норм процесуального права та відповідно зроблено про наявність ознак ознак дисциплінарного проступку в діях судді. Однак, суддя не було притягнуто до дисциплінарної відповідальності у зв'язку із закінченням строку для притягнення його до дисциплінарної відповідальності.
- Як вбачається із реєстру судових рішень, суддя Чесний був позовувачем у складі колегії суддів, яка засудила Юрія Луценка до позбавлення волі строком на 4 роки у справі за обвинуваченням Луценка Ю.В. щодо нібито незаконного сестрування Дня мільйоні у палаті "Україна".

В резолюції Європейського парламенту від 09.06.2011 р. та від 14.09.2012 р. зазначалося, що у попередній доповіді Данського Гельсінкського комітету з прав людини щодо справи Луценка і Корнійкіна наводиться велика кількість порушень Європейської конвенції з прав людини, процесу проти інших високопосадовців з колишнього уряду є неприйнятним та є проявом виборчого правосуддя, а також висловлювалося занепокоєння зростанням виборчого переслідування діячів політичної опозиції в Україні та було визнано Луценка таким, що засуджений з політичних мотивів.

Як вбачається із звіту верховного представника ЄС з питань зовнішньої політики і політики безпеки, віце-президента Європейської комісії Жермін Штоні і керівника з питань розширення та європейської політики суддівства Штефана Фіше, викон. Луценку та судовий процес у цілому було розцінено європейськими інституціями як такий, що не відповідає міжнародним стандартам щодо справедливої, прозорої і незалежної судового процесу.

Порушення прав та свобод

Неетична поведінка

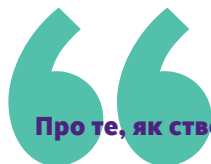

Перехід до Бази профайлів

ЯК МИ РОБИМО ПРОФАЙЛИ СУДДІВ

Іван П'ятак,
старший аналітик кампанії
ЧЕСНО. Фільтруй суд!

Про те, як створюються профайли суддів

Створюючи Базу профайлів суддів, ми аналізуємо: майнові декларації, декларації родинних зв'язків, декларації доброчесності, дос'є суддів, журналістські матеріали, звіти правозахисних організацій та іншу інформацію, яка є у відкритому доступі. Ці офіційні документи містяться на сайтах органів державної влади України, зокрема, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, Національного агентства з питань запобігання корупції тощо. Окрім того, ми вивчаємо реєстри судових рішень, шукаємо резонансні вироки, ухвалені суддею. Команда аналітиків та юристів опрацьовує інформацію та формує уніфікований профайл.

Про те, чому найчастіше судді отримують «чорний часник»

Найчастіше ми бачимо порушення критерію про прозорість статків. Зокрема, у 2016 році з моменту запровадження е-декларування та відповідно кримінальної відповідальності за недостовірні дані судді почали декларувати більше майна порівняно з попередніми роками. Приміром, в електронній декларації може вказуватися квартира, права на яку набуті в 2010 році, хоча в паперових деклараціях до 2016 року вона не зазначалася.

Про роботу команди аналітиків

Зараз я виконую роль старшого аналітика. В нашій команді ще четверо фахівців, які збирають та аналізують інформацію про суддів. Регіональні координатори також надсилають інформацію про місцевих суддів, а аналітична команда її опрацьовує та формує остаточні профайли.

**КОЖЕН ПРОФАЙЛ, ОКРІМ ОСТАТОЧНОЇ ЮРИДИЧНОЇ
ВИЧИТКИ, ПРОХОДИТЬ ВЗАЄМНУ ПЕРЕВІРКУ
ВСЕРЕДИНИ КОМАНДИ.**

Це дозволяє подекуди виявити нові цікаві факти та уникнути помилок чи неточностей.

Про право на відповідь

Після оприлюднення інформації про недоброчесну поведінку судді ми у будь-який час готові розглядати письмові звернення зі спростуванням розміщеної інформації. У разі, якщо суддя надсилає обґрунтовані пояснення (у тому числі з наданням підтвер-

джувальних документів) зі спростуванням, інформація у профайлі коригується або видаляється. Якщо ж пояснень судді недостатньо для спростування, то його лист прикріплюється до профайла.

Побачивши, що судді реагують на наші публікації та надають спростування оприлюдненій стосовно них інформації, з березня 2018 року ми запровадили додаткову практику. Перш ніж опублікувати на сайті профайли суддів, ми надсилаємо їх у відповідний суд із проханням ознайомитись та за потреби прокоментувати, виправити чи спростувати інформацію. Таким чином, суддя може ще до моменту потрапляння інформації до мережі інтернет відреагувати на створений про нього профайл.

Протягом першого місяця після запровадження зазначеної практики до нас звернулися 30 суддів із поясненням щодо інформації, яка містилася у профайлі про них. У половині випадків ми повністю врахували надіслані нам пояснення і внесли відповідні зміни до профайлів. Ще у 5 випадках ми частково врахували надані пояснення. Лише у 10 випадках ми не погодилися із аргументацією суддів щодо оцінки фактів.

ПРИЄМНИМ ЗДИВУВАННЯМ СТАЛО ТЕ, ЩО СУДДІ ГОТОВІ ДО СПІЛКУВАННЯ З ГРОМАДСЬКИМИ АКТИВІСТАМИ.

Наприклад, ми мали позитивний досвід, коли судді були готові надавати додаткові роз'яснення і уточнення щодо певних фактів, коли у нас виникали додаткові запитання до наданих пояснень. З цього можна зробити висновок, що частина суддів готова до конструктивної комунікації.

Про користь від Базы профайлів

Я, окрім всього, є ще й адвокатом, отже, можу оцінювати з практичного боку. Так от, коли я стикаюсь із новим суддею, якого не знаю, я шукаю його в нашій базі і дивлюся, наскільки цьому судді можна довіряти. Якщо стосовно судді є інформація щодо порушення будь-якого критерію доброчесності (наприклад, причетність до ухвалення сумнівних рішень), то я обов'язково проінформую про це клієнта. На підставі цієї інформації клієнт вже приймає рішення чи ми застосовуємо процедуру відводу для такого судді. І такі випадки були. Отже, практична користь профайлів для мене очевидна.

Окрім того, на регіональних тренінгах, які ми проводили навесні 2018 року, теж було помітно, що людям, які стикалися з певними суддями, було цікаво дізнатися про них інформацію з профайлів.

ТОМУ ДУМАЮ, ЩО ДЛЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ, ЯКА МАЄ СПРАВУ З СУДАМИ, ЯК МІНІМУМ БУДЕ ЦІКАВО ОЗНАЙОМИТИСЯ ІЗ ДОВІДКОЮ ЩОДО СУДДІВ.

ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД! ЗАХОДИ 2016 р.

Відкритий форум
«ЧЕСНО. Фільтруй
суд!»: через
очищення —
до справедливого
суду»,
Київ

Акція
«#СудиЧесно
АбоСидиДовго»
під судом,
Київ

Акція
«#СудиЧесно
АбоСидиДовго»
під судом,
Київ

Акція
«#НеГальмуйте
СудФільтруйте!»
під ВРУ,
Київ

Прес-сніданок
«Судова реформа:
очікування та
можливі сценарії»,
Київ

Навчання регіо-
нальних коорди-
наторів ЧЕСНО.
Фільтруй суд!
в рамках «Май-
стерні активних
громадян 2.0»,
Київ

09.06

14.07

26.07

05.09

14.09

14.10

ЧЕРВЕНЬ

ЛИПЕНЬ

ВЕРЕСЕНЬ

ЖОВТЕНЬ

Тренінги «Судова реформа в Україні: інструменти громадського контролю»

- **03.12** Черкаси
- **03.12** Чернігів
- **02.12** Херсон
- **30.11** Кропивницький
- **26.11** Краматорськ
- **25.11** Сєвєродонецьк
- **20.11** Рівне
- **19.11** Луцьк
- **19.11** Дніпро
- **15.11** Тернопіль
- **12.11** Полтава
- **12.11** Суми
- **11.11** Львів
- **11.11** Житомир
- **06.11** Харків
- **05.11** Миколаїв
- **02.11** Вінниця

Форум
«Інструменти
громадського
контролю за
судовою
системою»,
Київ

Акція
«Доброчесність
у смітник» під
ВРП,
Київ

Тренінги «Судова реформа в Україні: інструменти громадського контролю»

- **17.12** Запоріжжя
- **16.12** Ужгород
- **16.12** Івано-Франківськ
- **14.12** Чернівці
- **10.12** Хмельницький
- **10.12** Одеса

05.12

07.12

ЛИСТОПАД

ГРУДЕНЬ

ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД! ЗАХОДИ 2017 р.

Акція
«Супермаркет
індульгенцій:
Вища рада
правосуддя
прикриває
суддів-корупціо-
нерів?» під ВРП,
Київ

Експертне
обговорення
«Конкурс у
Верховний
суд — перші
виклики
та шляхи
їхнього
вирішення»,
Київ

Прес-
конференція
«7 грівів
кандидатів
у Верховний
Суд: презентація
аналізу
ЧЕСНО.
Фільтруй суд!»,
Київ

Зустріч із
журналістами,
Київ

Акція:
«Марш
невідомих»
під ВККС,
Київ

Зустріч із
журналістами,
Київ

Прес-
брифінг
«Антирейтинг
кандидатів
у Вищу
раду
правосуддя»,
Київ

Акція
«Алея
недобро-
чесних»,
Київ

Зустріч
із журналістами,
Київ

З'їзд
координа-
торів
ЧЕСНО.
Фільтруй
суд!,
Київ

24.01

07.02

20.02

28.02

01.03

07.03

09.03

14.03

30.03

07-08.04

СІЧЕНЬ

ЛЮТИЙ

БЕРЕЗЕНЬ

КВІТЕНЬ

Експертне обговорення «Нові конкурси — нові виклики. Як відбира-тимуть суддів у місцеві суди?», Київ

Прес-конференція «Фінал співбесід з кандидатами у Верховний Суд: результати моніторингу Руху ЧЕСНО», Київ

Акція «Громадська мобілізація: не пропустимо поганців у новий Верховний Суд» під ВККС, Київ

Круглий стіл «Коли Україна отримає нових суддів перших інстанцій», Київ

Акція під ВРП проти призначення Кицюка та Білика безстроково, Київ

Акція «Марш Нечесті від АП до ВС, Київ»

Панель «Участь громадськості у доброті та оцінюванні суддів. Кейс України» на конференції ОБСЄ Human Dimension Implementation Meeting, Варшава

Круглий стіл «Новий Верховний Суд: що відбувається за лаштунками «прозорого?», Київ»

Експертне обговорення «Коли в Україні запрацює новий Верховний Суд: умови та процедури», Київ

Презентація Баз даних профайлів, Київ

13.04

24.05

06.06

27.06

05.09

13.09

22.09

27.09

12.10

26.10

ТРАВЕНЬ

ЧЕРВЕНЬ

ВЕРЕСЕНЬ

ЖОВТЕНЬ

ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД! ЗАХОДИ 2018 р.

Експертне обговорення «Помічники суддів: правовий статус та місце у судовій системі», Київ

Тренінги «Судова реформа: як громадськості впливати на місцях»

Акція «Темні конячки» до з'їзду суддів, Київ

Тренінги «Судова реформа: як громадськості впливати на місцях»

Форум «100 днів роботи Верховного Суду», Київ

- 29.03 Полтава
- 27.03 Краматорськ
- 13.03 Чернігів
- 07.03 Житомир
- 06.03 Черкаси

Зустріч із журналістами, Київ

31.01

07.02

● 15.02 Тернопіль

● 14.02 Івано-Франківськ

● 13.02 Львів

05.03

29.03

СІЧЕНЬ

ЛЮТИЙ

БЕРЕЗЕНЬ

Тренінги «Судова реформа:
як громадськості впливати
на місцях»

- **26.04** Запоріжжя
- **25.04** Дніпро
- **24.04** Кропивницький
- **19.04** Вінниця
- **18.04** Хмельницький
- **16.04** Ужгород
- **12.04** Суми
- **11.04** Харків
- **10.04** Сєвєродонецьк
- **04.04** Луцьк
- **03.04** Рівне

Лекція
про кампанію
ЧЕСНО.
Фільтруй суд!
на Семінарі
творчої молоді,
Ірпінь

Тренінги «Судова
реформа:
як громадськості
впливати
на місцях»

- **16.05** Херсон
- **15.05** Миколаїв
- **14.05** Одеса
- **10.05** Чернівці

Тренінг
«Судова реформа:
теорія і практика
громадського
контролю»,
Київ

З'їзд
регіональних
координаторів
ЧЕСНО.
Фільтруй суд!,
Київ

Презентація
профайлів
суддів загальних
апеляційних судів
зі всієї України,
Київ

04.05

23-24.05

2-3.06

14.06

КВІТЕНЬ

ТРАВЕНЬ

ЧЕРВЕНЬ

ЩОБ ЛЮДИ НЕ БОЯЛИСЯ СУДДІВ

Сергій Яцик,
координатор кампанії
ЧЕСНО. Фільтруй суд!
в Житомирській області

Про мотивацію до змін

Я познайомився з Центром демократії та верховенства права в 2015 р., коли в Житомирі допомагав організувати тренінги «Майстерні активних громадян». У 2016 р. вже як координатор я доєднався до кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд! у Житомирській області. З того часу для мене це вже навіть не робота, а спосіб мислення.

Мета моєї роботи чи, можливо, навіть місія — максимально наблизити суддів до людей. Бо суддя в районних центрах раніше був «цар і бог», така особа, яку боялися, наче вона не з цього світу.

НАШЕ ЗАВДАННЯ — ЩОБ ЛЮДИ СУДДІВ НЕ БОЯЛИСЯ.

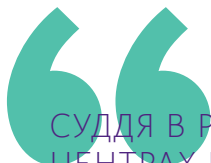
А самі судді, окрім того, що судять, могли б брати участь у справах громади — давати поради, рекомендації.

Про роботу в регіонах

Одна з наших цілей — це залучення молоді, активістів безпосередньо з районних центрів. Бо на місці може бути відомо про суддю те, чого я ніколи не «побачу» з Житомира. Наприклад, активіст одного з районів розповів мені про трагічний випадок — суддя збив людину на пішохідному переході. Розпочалося кримінальне провадження, потім воно закрилося, суддю усунули від роботи, але сьогодні він уже працює і, здається, йому нічого не загрожує. Звісно, ми внесли цей випадок, завдяки інформації від активіста, у профайл судді.

Наразі громадськість не має серйозних важелів впливу, щоб зняти суддю з посади. Але, завдяки фіксації в профайлах, публікаціям у ЗМІ, інформація може стати публічною, з'являється можливість змусити суддю зробити самовідвід під час розгляду справ.

На першому етапі роботи кампанії через публічні запити про інформацію ми зробили моніторинг ситуації у судах Житомирської області. А це 29 судів та 213 суддів. Ми вивчали штатний розклад — хто суддя-спікер, хто голова, скільки суддів у кожному з районних судів, який відсоток незаповнених вакансій. Наприклад, в апеляційному суді має бути 32 судді, але в реальності їх було 18. Також просили апарат суду надати інформацію про кар'єру суддів, про їхню освіту, чи були притягнення до дисциплінарної відповідальності.

СУДДЯ В РАЙОННИХ
ЦЕНТРАХ РАНІШЕ БУВ
«ЦАР І БОГ», ТАКА
ОСОБА, ЯКУ БОЯЛИСЯ,
НАЧЕ ВОНА НЕ
З ЦЬОГО СВІТУ

На другому етапі 2017–2018 рр. ми скрупульозно працювали над створенням профайлів, а саме — аналізом суддів. Кожний координатор ЧЕСНО. Фільтруй суд! із кожної області опрацьовував певну кількість суддів — у мене було 180 суддів не тільки з Житомирської, але і з інших областей. Ми попередньо готуємо інформацію, остаточну перевірку і затвердження профайли проходять у Києві.

ІНОДІ ЛЮДИ ПРОСТО ЗВЕРТАЮТЬСЯ З КОНКРЕТНИМИ ВИПАДКАМИ, НАПРИКЛАД, «ОСЬ СУДДЯ ЗАТЯГУЄ НАМ СПРАВУ, ДОПОМОЖІТЬ».

Тоді ми писали скарги до Вищої кваліфікаційної комісії, а зараз — звернення до Вищої ради правосуддя. Радує, що люди поступово починають переставати боятися суддів і розпочинаються цивілізовані процеси.

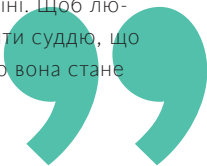
ЩЕ ОДИН НАПРЯМ — ЦЕ ДОПОМОГА ЖУРНАЛІСТАМ У РОБОТІ В СУДАХ.

Роз'яснення певних нюансів щодо зйомок у судах, щоб формальності, такі як заборона на зйомку зі штатива чи відсутність паспорта, не зупинили роботу журналіста. Я як представник громадськості також ходжу на ефіри. На жаль, стикаємося з ситуацією, коли судді уникають публічності та не приходять на телебачення. Хоча звітування перед громадою через ЗМІ має стати їхнім моральним обов'язком.

Про маленькі перемоги

Також пригадую випадок, коли ми провели кампанію, щоб судді, які пішли у відставку та невчасно подали електронні декларації, заплатили штраф відповідно до закону. Таких суддів було 4. Їхні колеги заявляли самовідвід, затягували процес, і ніхто не хотів платити ці символічні 1700 грн штрафу. Ми цю справу витягнули на поверхню і через ЗМІ довели до логічного завершення — штрафи були присуджені. Вважаю, що це правильний прецедент, коли у громадян є сміливість сказати: «Шановні судді, як так може бути, що ви самі не виконуєте закони?!».

Отже, наша мета — чесне та об'єктивне правосуддя в Україні. Щоб людина у суді була впевнена, що інша сторона не зможе купити суддю, що рішення буде справедливим. Це мрія, і, я думаю, вже скоро вона стане метою, якої ми всі разом досягнемо.

СУДОВА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: 4 ГОЛОВНІ ЗМІНИ

1 Нова зарплата суддям

Судді отримуватимуть одну з найвищих зарплат серед держслужбовців в Україні.

З 2020-го року:

- Судді місцевих судів — 30 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.
- Судді апеляційних судів та вищих спеціалізованих судів — 50 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.
- Судді Верховного Суду — 75 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

2 Скасування недоторканності суддів

Суддів можна затримувати під час або відразу ж після вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину. Раніше на це була потрібна згода Верховної Ради України. Згода на затримання у інших випадках сьогодні надається Вищою радою правосуддя.

3 Прихід нових кадрів

Усі чинні судді мають пройти обов'язкову переатестацію — кваліфікаційне оцінювання Вищою кваліфікаційною комісією суддів, за результатами якого залишаються на посаді або ж будуть звільнені.

Непідтвердження законності джерел походження майна є однією з підстав для звільнення судді за результатами кваліфікаційного оцінювання. На місця суддів, які покинуть систему, придуть нові фахівці, обрані на відкритому конкурсі.

Стати суддею може людина з вищою юридичною освітою віком від 30 до 65 років та щонайменше 5-ма роками стажу у сфері права. Конкурс передбачає, зокрема, тестування професійне та психологічне, спеціальну перевірку із залученням антикорупційних органів, підготовку у Національній школі суддів та кваліфікаційний іспит. Адвокати та науковці тепер також можуть брати участь у конкурсах до Верховного Суду, вищих та апеляційних судів.

Суддів призначають безстроково без п'ятирічного призначення. Це робить Президент за поданням Вищої ради правосуддя. Згадана інституція відіграє ключову роль у вирішенні кар'єрних питань суддів.

І
ЧЕСНО. ФІЛЬТРУЙ СУД!
ЗДІЙСНЮЄ ГРОМАДСЬКИЙ
КОНТРОЛЬ
СТВОРЕННЯ НОВОГО
ВЕРХОВНОГО СУДУ

4 Зміна системи судоустрою країни

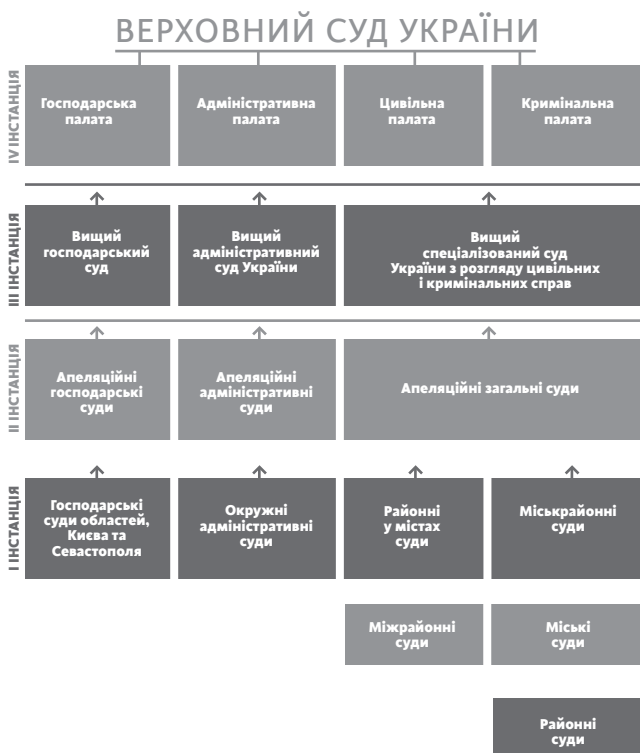
Система судів спрощується до трьох ланок — місцеві суди, апеляційні суди, Верховний Суд. Зникає проміжна ланка між апеляційним та Верховним Судом.

Також має бути створений Вищий антикорупційний суд, який буде розглядати корупційні справи. А ще — Вищий суд із питань інтелектуальної власності. До цих судів громадяни зможуть звертатися напряму. Їхні рішення зможе переглядати тільки Верховний Суд.

СИСТЕМА СУДІВ СПРОЩУЄТЬСЯ ДО ТРЬОХ ЛАНОК — МІСЦЕВІ СУДИ, АПЕЛЯЦІЙНІ СУДИ, ВЕРХОВНИЙ СУД

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

ДО РЕФОРМУВАННЯ

ПІСЛЯ РЕФОРМУВАННЯ

ГРОМАДЯНАМ ВДАЛОСЯ ПОХИТНУТИ НЕДОТОРКАННУ СУДДІВСЬКУ КАСТУ

[Сергій Андрушко,](#)
[журналіст «Радіо Свобода»,](#)
[програма «СХЕМИ».](#)
[Серед іншого](#)
[спеціалізується на темі](#)
[судової реформи](#)

Про історичність моменту

Здається, вперше в історії України громадськість отримала шанс уплинути на перформатування судової гілки влади.

Пам'ятаю, як після Революції гідності невдоволення громадян зосередилося на суддях. Так, у квітні 2014 р. відбулося ледь не захоплення Верховного Суду України. Суддям доводилося заходити через чорний вхід, за ними гналися і всередині суду... На часі були рішучі зміни, які могли б повернути довіру до судової гілки влади.

Про громадський контроль за створенням Верховного Суду

Коли нова Верховна Рада прийняла зміни до Конституції та нову редакцію закону про судоустрій, був оголошений відкритий конкурс на посади суддів нового Верховного Суду.

Громадськість уперше в історії України домоглася створити Громадську раду доброчесності, яка б моніторила прозорість відбору суддів на всіх етапах. Активісти могли бути присутніми на співбесідах кандидатів до нового Верховного Суду.

Уперше в історії України представники від громадськості мали можливість ставити запитання до кандидатів, вивчати суддівські досьє, оголошувати негативний висновок щодо кандидата, який можна було подолати лише більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів.

А також — стежили за написанням письмових робіт кандидатами та складанням ними тестів. Такі нововведення мали вигляд достатньо революційний. Як ставали суддями раніше? Про це мало хто знає. Утім, відомо, наприклад, що серед суддів були цілі суддівські династії, родичі посадовців... Завдяки таким новаціям чимало кандидатів, які були фігурантами гучних журналістських розслідувань, вдалося зняти.

Про відкриття досьє

Пригадую, що спочатку досьє кандидатів на посаду суддів Верховного Суду були закритими від громадськості. Наприклад, мені як журналісту доступ до них так і не надали, попри численні інформаційні запити. Одного разу у Вищій кваліфікаційній

комісії суддів України зрештою показали мені досьє, але перед цим замалювавши усю конфіденційну інформацію включно із прізвищем кандидата на посаду судді Верховного Суду.

Представникам Громадської ради доброчесності надавали доступ до досьє, але лише в окремій кімнаті, куди їм приносили документи для вивчення, а це кількост сторінок.

У цих досьє була інформація щодо освіти, місця попередньої роботи кандидатів, описувалися їхні досягнення, декларації доброчесності, родинні зв'язки, була інформація про людей, які готові були надати кандидатам рекомендації, і так далі.

Пригадую, представники громадськості, серед якої був і Тарас Шевченко з ЧЕСНО. Фільтруй суд!, прийшли на зустріч до голови ВККС. При цьому вони запросили журналістів. Просто в режимі онлайн-трансляції відбувалася аргументована суперечка з головою ВККС, який пояснював, чому він не може відкрити досьє. Згодом усі досьє комісія все ж таки виклала у відкритий доступ. Як журналістові мені згодом доводилося користуватися цими досьє під час підготовки сюжетів. Це була унікальна інформація, яка до цього ніде не з'являлась.

Про проміжні підсумки

Результати виборів до нового Верховного Суду не були ідеальними. Туди потрапили і кандидати, щодо яких були негативні висновки Громадської ради доброчесності, і фігуранти журналістських розслідувань.

Утім, під тиском громадськості та журналістських матеріалів вдалося похитнути недоторканну суддівську касту. Чимало кандидатів, зокрема таких, до яких було чи не найбільше запитань від журналістів, не змогли стати суддями нового Верховного Суду. І це унікальний досвід участі громадян у реформуванні судової гілки влади України.

СТАТИСТИКА

> 1000

АКТИВНИХ ГРОМАДЯН
ПРИЙШЛИ НА ТРЕНІНГИ
ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗА
СУДОВОЮ РЕФОРМОЮ

46 ТРЕНІНГІВ
У 23 РЕГІОНАХ
УКРАЇНИ

11
АКЦІЙ
ПРЯМОЇ
ДІЇ

9
ЕКСПЕРТНИХ
ЗАХОДІВ, КРУГЛИХ
СТОЛІВ, ФОРУМІВ

10
ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЙ
ТА ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗМІ

СПЕЦПРОЕКТИ

Моніторинг доступу до інформації в судах

З лютого по травень 2018 р. ЧЕСНО. Фільтруй суд! провів моніторинг того, як регіональні суди надають публічну інформацію за запитом громадян. Запити були надіслані у 23 апеляційні обласні суди й у 14 господарських місцевих судів. У них містилося прохання надати список суддів із зазначенням судді-спікера, голови суду. Після того, як список судів був отриманий, представники кампанії надіслали запит з проханням надати інформацію про кожного з суддів: освіта, суддівська кар'єра, притягнення до дисциплінарної відповідальності. Та інший запит про кожного з його помічників: ПІБ, час початку роботи чинних помічників суддів, ПІБ попередніх помічників та період їхньої роботи. В результаті у 93% випадків суди надали цю інформацію.

ЧЕСНО. Фільтруй та координуй

Експерт ЧЕСНО. Фільтруй суд! Галина Чижик була обрана співкоординатором Громадської ради доброчесності та займалася координацією близько 20 різних представників громадських організацій, які здійснювали нагляд за формуванням нового Верховного Суду.

Моніторинг відеозйомки

У жовтні — листопаді 2017 р. був проведений моніторинг, який досліджував, як у 23 обласних апеляційних судах України реагують на фото- та відеозйомку засідань. Моніторинг засвідчив позитивний результат — у 97% випадків представники ЧЕСНО. Фільтруй суд! змогли здійснити зйомку. Моніторинг був проведений на 315-ти засіданнях та стосувався 521-го судді.

Коли судді судять суддів

У фокусі уваги ЧЕСНО. Фільтруй суд! — справи суддів, звинувачених у корупції, таких понад десять. Ці справи НАБУ вже передало до суду, де вони і перебувають вже близько року та більше. Завдання моніторингу — завадити можливому саботажу цих справ проти представників суддівського цеху.

ПАРТНЕРИ

Кампанія ЧЕСНО. Фільтруй суд! реалізується за підтримки низки установ.

Підтримка надається в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

Підтримка надається Міністерством закордонних справ Королівства Нідерландів у рамках програми Матра.

Kingdom of the Netherlands

Кампанія реалізується за фінансової підтримки Швеції.

ЧЕРЕЗ ОЧИЩЕННЯ — ДО СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ

Центр демократії та верховенства права (CEDEM), який є ініціатором кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!, — це аналітично-адвокатський центр, що працює в громадському секторі України з 2005 року, спрямовуючи свої зусилля на розвиток незалежних медіа, підтримку громадських платформ і рухів, а також побудову правової держави в Україні.

Команда центрального офісу
кампанії ЧЕСНО. Фільтруй суд!, 2018 р.

СУДДІ НАШОЇ МРІЇ

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

ВІДКРИТІСТЬ

ПРОФЕСІЙНІСТЬ

ЧЕСНІСТЬ

СПРАВЕДЛИВІСТЬ

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ

***НЕХАЙ ЗДІЙСНИТЬСЯ
ПРАВОСУДДЯ**

В цій брошурі надано звіт кампанії
ЧЕСНО. Фільтруй суд! за період
з червня 2016 р. по липень 2018 р.

Кампанія ЧЕСНО. Фільтруй суд!

Сайт: chesnosud.org

E-mail: chesnosud@gmail.com

Тел.: +38 067 233 28 12

Прес-служба: info.chesosud@gmail.com

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Центр демократії та верховенства права

Сайт: cedem.org.ua

E-mail: info@cedem.org.ua

Тел.: +38 044 496 05 80

Звіт створено за підтримки програми Матра Міністерства закордонних справ
Королівства Нідерландів. Викладена в документі інформація є позицією Центру
демократії та верховенства права і може не збігатися з позицією міністерства.

Дизайн брошури — Марічка Рубан; укладач — Денис Самигін.